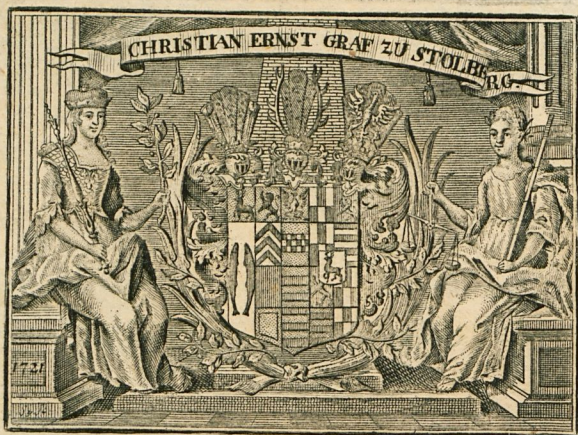

NES
R

1. Gudius / Gottf. Fried. / vindicat
Johannis dicta pro universali
gratia salvandorum, et
2. paupertatem
3. Nathanaelem a patrie
suo contentu, Lipsiæ 1746.
4. Huth / Casp. Jac. / programma
ex i petri i, v. 3. Resuricturum
Ipsi viva per Resuricturum
Christi, Erlang. 1746.
5. Kappi / Joh. Erh. / Allocutio
nei parnetice, Lipsiæ
1746.

6. Kierling f. Joh. Rudolphi. (pro-
gramma ex Regum 22. v. v. de
consensu Divino ad fundamentum
Acheri interitum, Lipsiæ 1796.

7. Kircherer Christoph. Annus
diff. in qua initium tract. NW ex
Gemara Rabylonica transferretur.
Jena 1796.

8. Pfaff Christoph. Matth. (diff.
de precibus Christi pro sede
petri, ne deficeret, fuis.
Tubingæ 1796.

9. ——— diff. de vera juramen-
torum notione, Tubingæ 1796.

10. ——— diff. de eo quod licitum
est circa picturam Imaginum
S. S. Trinitatis et personarum
divinarum, Tubingæ 1798

11. ——— diff. in verba Christi,
Sine me nihil potestis facere,
Tubingæ 1796.

12. Reinhardi f. Laur. / diff. de
theologiae thaumaturgicæ genuino
fundamento, Jena 1796.

13. Schwartz / Chr. Gottfr. / diff. de
sero Pappij et tribus Tabernis.
Altorff 1796.
14. Stemler / Dr. / sistit jobum
theologum tentationibus pro.
batum, Lipsid 1796.
15. Teller / Romani / diff. de Levi
cum Matthaeo non confundentur.
do, Lipsid 1796.
16. Walek / Chr. Wilh. Franc. / diff.
de Deo Ebreorum montano
iud 1796.
17. Weickhmann / Joach. Sam. / diff.
sistens causas modestiae Angelorum
bonorum in ipso coeta sanctiorum
violata, Wittenberge 1796.
18.

 diff. de sempiterna
Gentium profanarum felicitate,
Wittenberge 1796.
19. Weismann / Chr. Eberh. / diff.
exponens Dei invisibilis visum
nem beatificam, Tubingae
1796.

20. Wahl f. freed. Aug. d. diff. fideus
pleniorum adfertionem ^{iuris}
Amortizationis, Helmstadt 1796.
21. Pertsch f. Joh. Georgii (offenwate.
ner de jure Amortizationis.
Helmstadt 1795.
22. ——— de Burggravijs. Norimber.
genfibei. Helmstadt 1795.
es. dieß 3 piece, bin auf
unserm alt aufband
in dieß volumen ge-
benan.
23. programma Academiæ Witten
Bergensis pietas parscelestia,
Wittenberge 1745.
24. programma Academiæ Lippensis
in memoriam Resurrectionis
Christi, Lipsia 1796.
25. ——— ad sacra pentecostalia, Lipsia
1796.

26. Wollig / Christoph. / Diff. de
pontifice Christianorum maximo
sed ante ad Hebr. VIII. v. 1. 2.
Lipsia 1746
27. Deyling / Salam. / programma
de superstitione erga virginem
marciam Lipsia 1746.
28. Wollig / Christoph. / Diff. de
potestate singulari vocis
ΑΡΧΑΙΕΙΑΣ in scriptura S. N. T.
Lipsia 1746.
29. ————— / Diff. de theologia
politico, Lipsia 1746.
30. Kierling / Joh. Rudolphii / Diff.
de Divina Jesu ad iudeos Lega,
tione Lipsia 1746
31. Zeibisch / Joh. Haas. / Diff. de
pretio mortis sanctotum in
oculis domini, Wittenbergae
1746.
32. Zenzkel / Georgij petri / Diff. de
Ευαγγελισμια. Saeb., iud 1746.
33. Semler / Joh. Sal. paninadversiones in
quedam opera v. l. Marcij. Halle 1746.

#12

DE
THEOLOGIAE
THAVMATVRGICAE
GENVINO FVNDAMENTO
ET
RECTA CONSTITVTIONE,
INSIGNIBVS ITEM VTILITATIBVS,
COMMENTATIO.

AVCTORE
LAVRENTIO REINHARDO,
S. S. THEOLOGIAE DOCTORE,
ECCLESIAE BVTTSTADIENSIS PASTORE PRIMARIO,
EIVSQVE AC VICINARVM SVPER-
INTENDENTE
SOCIET. LAT. IEN. ET TEVTON. GOET-
TING. COLLEGA

IENAE
APVD IOH. CHRISTOPH. CROEKERV.M.
M DCC XXXVI.

10 12

THEOLOGICAL
THEMATICAL
CONSTITUTION
ET
RECTA CONSTITUTIONE
INSIGNIBVS ITEM VTI TITIBVS
COMMENTATIO

LAVRENTIO REINHARDO
DOCTORE
PASTORE
VICARIUM
SYDNI

AVD ION
M 1800

IVRECONSULTIS
ET DIGNITATE ET DOCTRINA ILLVSTRIBVS
D. GODOFREDO NONNIO,
SEREN. DVCIS SAXONVM VINAR. ET ISENAG.
AB AVLAE ET SVPERIORIS REGIMINIS
CONSILIIIS

IO. SEBASTIANO KOBIO,
SEREN. DVCIS SAXONVM HILDBVRGHVS. AB
AVLAE, REGIMINIS ET CONSISTO-
RII CONSILIIIS:

ITEMQVE

THEOLOGIS SVMME REVERENDIS,

IO. ADAMO LOEWIO,
SEREN. DVCIS SAXONVM GOTHANI CONSIL-
LIARIO CONSISTORIALI ET SVPER-
INTENDENTI ECCLESIA RV M
GENERALI,

IO. CHRIST. SCHMIDIO,
SEREN. MARCHIONIS BRANDENBURGICO - BA-
RVTHINI A CONSILIIIS ET ORATIO-
NIBVS SACRIS:

VIRIS SVBLIMIORIS THEOLOGIAE PERITISSIMIS:
HOC SCHEDIASMA THEOLOGICVM
PLANE NOVVM
HONORIS ET OBSERVANTIAE CAVSSA
D. D. D.

CVLTOR EORVNDem PERPETVVS
D. LAVRENTIVS REINHARDVS

IVRECONSULTIS
ET DIGNITATE ET DOCTRINA ILLVSTRIBVS
D. GODOFREDO NONNIO
SEREN. DVCE SAXONVM VINAR. ET IENAE
AB AVCAE ET SVBREGIVS REGIMINIS
CONSILII

IO. SEBASTIANO KOBIO
SEREN. DVCE SAXONVM HILDRICHVS AB
AVCAE REGIMINIS ET CONSISTO
RIE CONSILII

ITEMOV

THEOLOGIS SYMME REVERENDIS
IO. ADAMO LOEWIO
SEREN. DVCE SAXONVM GOTHANI CONSILII
CLARIS CONSISTORIALI ET SVPER
INTENDENTI ECCLESIAE
GENERALI

IO. CHRIST. SCHMIDIO
SEREN. MARSHORIS BRANDENVRSICO AB
AVCAE CONSILII ET ORATIO
NEVS SACRIS
VIRI STVLLIORIS THEOLOGAE PERITISSIMVS
HOC SCHIDIANVM THEOLOGVM
PLANE NOVVM
HONORE ET OBSERVANTIAE CIVISA
D. P. D.
CV TOR EORVNDEN PERITIVVS
D. LAURENTIVS RIBNHARDVS

I. N. I.

SECTIO I.
DE GENVINO THEOLOGIAE
THAVMATVRGICAE FVNDAMEN-
MENTO.

§. I.

Theologia Thavmaturgica est illa Exegeticae Theologiae pars, quae monstrat rationem veram, ex mystico miraculorum Christi sensu demonstrandi praecipuos fidei articulos, hosque egregie illustrandi.

§. II.

Miracula Christi habent omnes divinorum miraculorum characteres. Namque

α) finitas rerum creatarum vires superant.

β) pro circumstantiarum proportionibus

A 3

sum-

summum habent argumentum historicum.

- γ) eorum effectus diurnitatem suam sensibus omnium exhibuerunt.
- δ) exseruerunt sese in iis mediis externis, quorum vires sunt alias notae omnibus.
- ε) sanctos atque grauissimos habuerunt fines.
- ζ) fuerunt sigilla maiestatis diuinae.
- η) confirmarunt sanctissimae religionis dogmata, et nexum cum iisdem habuerunt arctissimum. Vid. *Theol. mea Natur.* part. I. cap. 5. §. 7. 8. 9.

§. III.

Duo praecipue momenta in singulis Christi miraculis probe ponderanda sunt, nimirum

- I. *veritas miraculorum historica*; quae neque ab ipsis gentilibus temere fuit negata. Id quod confirmarunt *b. D. Mart. Chladenius* in *Theol. Exeget.* p. m. 136. sq. *b. Tobias Eckhardus* in *Non-Christianorum de Christo testimoniis*, celeb. *Io. Henr. a Seelen* in *hist. Passion. Christi testimon. gentiliū confirmata*, et celeb. *Anglus, Natba-*

Nathanael Lardnerus, in historia Euangelica gentilium testimoniis corroborata.
2. *sensus miraculorum mysticus.*

§. IV.

Non equidem ignoro, impias fouisse de mystico miraculorum Christi sensu opiniones *Wilhelmum Woolstonum*, laruatum apud Anglos Iudaeum, qui in libro *de miraculis Salvatoris*, Londini an. 1727. edito, temere indicavit, miracula Christi, in sensu litterali accepta, non esse opera Messia digna, sed narrationes Euangelistarum de iisdem esse metaphoricis et parabolicis descriptiones operationum mysticarum, in mentibus hominum a Christo perficiendarum. Verum non nescio, quanto eruditionis theologicae adparatu eundem *binis* in *dissertationibus* confutauerit *S. R. D. Christ. Gottlibius Ioecherus*, eximium celebratissimae academiae Lipsiensis ornamentum.

§. V.

Neque mihi latet, virum maxime reuerendum *Gottlobium Fridericum Gudenium* in peculiari commentatione mysticam miraculorum Christi interpretationem oppugnandam

dam sibi sumfisse; at notum est omnibus, quam erudite ipsi responderit *b. D. Io. Iac. Rambachius* in singulari commentatione epistolica, an. 1730. edita.

§. VI.

Fac, quaeso, amice lector, *Campegium Vitrinam* et *Frid. Adolphum Lampium* in erudenda mystica illa interpretatione suo ingenio nonnumquam indulgere nimium; non tamen totum illorum negotium sacrum, quod cedit in laudem infinitae Saluatoris sapientiae, ingenii humani lusibus inanibus temere quisquam accensebit.

§. VII.

Licet igitur a praestantissimis viris, qui adhuc exegeticae theologiae institutiones foras dederunt, nominatim a

1. *D. Ioanne Reinbarde,*
2. *D. Augusto Pfeiffero,*
3. *D. Valentino Ernesto Loeschero,*
4. *D. Martino Chladenio,*
5. *D. Io. Iacobo Rambachio,* et
6. *D. Sigismundo Iac. Baumgartenio,*
7. ac *D. Ioach. Langio,*

hoc de thaumaturgica theologia caput penitus

tus fuerit neglectum ; ego tamen, firmissimis innixus fundamentis et insignibus huius doctrinae vtilitatibus conuictus, peculiarem sanctioris disciplinae partem constituo *Theologiam Thaumaturgicam*, et ex ea totum *dogmaticae theologiae* systema illustrari posse publice profiteor.

SECTIO II.

DE

RECTA THEOLOGIAE THAUMATURGICAE CONSTITUTIONE.

Exhibeo hic ordinem locorum theologico-
rum *Theologiae Thaumaturgicae*, secundum seriem articulorum fidei in *institutionibus theologiae* meae *dogmaticae* conspicuam, ratus, omnes fidei articulos ex mystico miraculorum Christi sensu posse et confirmari et illustrari.

- I. *de scriptura sacra*, et diuinae reuelationis necessitate. Matth. 9, 27. sqq. et cap. 20, 30. sqq. Luc. 18, 31. sqq.
- II. *de mysterio sacrosanctae Trinitatis* Marc.

B

7,

7, 34. vbi Christus ad Patrem orans conspicitur, et commate 32. baiuli a Spiritu S. impulsi dicuntur: nec non Ioan. 4, 21. 22. 23. vbi verba Christi in miraculosa feminae Samaritanae conuersione sunt memorabilia. Conf. Matth. 17, 4. 5. coll. Matth. 3, 16. 17.

III. *de creatione.* Ioan. 2, 1. sqq. et alibi: nam omnia miracula Christi sunt opera, quae similitudinem habent cum opere creationis; vti demonstratum dedi in *institutionibus meis theologiae naturalis* part. I. cap. 5. §. 6. 7. 8.

IV. *de angelis malis*; quorum existentiam et operationes illustrare solent Christi miracula, quibus corporali diabolorum obsessione pressos vindicauit in libertatem. *De angelis bonis* autem Matth. 4, II.

V. *de prouidentia diuina*

1. *speciali* circa sustentationem hominum Ioan. 6, 1. sqq. circa terminum vitae Ioan. 4, 47. sqq.

2. *specialissima* circa fideles Luc. 5, 1. sqq.
et

et circa totam ecclesiam Matth. 14,
15-fin.

VI. de *imaginis diuinæ amissæ restauratio-
ne*. Matth. 14, 13. 14. Marc. 7, 31. sqq.

VII. de *peccato originali*. Ioan. IX, 1. Marc.
9, 21.

VIII. de *statu peccati et viribus liberi arbi-
trii*. Luc. 14, 2. sqq. 18, 11. 12. 21. Con-
ferantur ad hæc loca, quæ scripserunt
Theodorus Antonides et *Campegius Vi-
tringa* de miraculis Christi.

IX. de *gratia Dei vniuersali* Matth. 8, 16.
et 9, 36. 37. Marc. 6, 54. sqq.

X. de *Christo*, huiusque

α) *statu duplici*. Matth. 17, 1. sqq.

β) *officio sacerdotali*, et in hoc de Christi
satisfactione seu expiatione Matth. 8,
16. sqq. Conf. S. R. D. *Verpoorteni-
ii* diss. in h. l. et intercessione, Marc.
7, 30. 31. 32. et benedictione Luc. 5,
1. sqq. Ioan. 6, 1. sqq. Marc. 8, 1. sqq.

γ) *officio prophetico*, quod singula eius miracula demonstrare solent : sunt enim ita comparata, vt arctissimum cum eiusdem dogmatibus (*) habeant nexum.

δ) *officio regio*, in regno *naturae* Ioan. 2, 1. sqq. Matth. 8, 28. sqq. Ioan. 2, 15. sqq. Luc. 19, 45. sqq. Ioan. 6, 17-23. in regno *gratiae* Ioan. 9, 1-18. Marc. 7, 30. sqq. in regno *gloriae* Matth. 17, 1. sqq. Ioan. 21, 9-15.

XI. *de gratia medicinali* in genere. Matth. 12, 10. sqq. et speciatim α) *gratia vocante*. Matth. 4, 18. sqq. 8, 19. sqq. itemque praeueniente et praeaparante Matth. 21, 1. sqq.

β) *gratia illuminante*. Matth. 9, 27. sqq. Luc. 18, 31. sqq. Matth. 20, 30. fin. itemque de discrimine inter illuminatio-

(*) Videatur Philosophische Untersuchung der Verknüpfung, die sich zwischen der Lehre und den Wunderwerken Jesu Christi findet ; quod scriptum ex Anglicana lingua transtulit, et memorabili praefatione instruxit clarissimus theologus Dresdensis, *Maur. Car. Christ. Woor-*
gius.

nationem perfectam et imperfectam (**), Marc. 8, 23. sqq.

γ) gratia *conuertente et regenerante*, et sic veram *poenitentiam* operante. Matth. 9, 1. sqq. et v. 9. sqq. Luc. 23, 40. sqq. et c. 19, 1. sqq.

δ) gratia *iustificante*, in locis modo excitatis: specialissime *de purificatione cordis* Matth. 8, 1. sqq. Luc. 17, 11. sqq. et *adoptione* Matth. 9, 2. et certa exauditione precum filiorum Dei Matth. 9, 20. sqq. et 15, 21. sqq.

ε) gratia *sanctificante*, quam illustrant

1. ordo miraculorum Matth. 8, 1. sqq. nimirum

a) iustificatio Matth. 8, 1-5.

b) virium ad vitam sanctam largitio Matth. 8, 5-14.

2. monstrata necessitas fidei continuæ ad victoriam de hostibus animæ

B 3

(**) Vid. *Theol. mea Dogmatica* lib. 5. cap. 2. §. 4. p. 214. edit. tertiae

mae reportandam et perpetranda
bona opera Matth. 17, 15. fqq.

3. monstrata beatitudo poenitentiae
relapforum Matth. 26, 69. fqq.

ξ) gratia *conseruante* in genere Luc.
XI, 24. fqq. quae etiam complecti-
tur (***) gratiam

1. *praemunientem*. Matth. 4, 1. fqq. et
cap. 14, 29-34.

2. *confirmantem*. Matth. 15, 21-29.

3. *locupletantem*. Marc. 8, 1. fqq.

η) gratia *glorificante*. Matth. 8, 11. 12.
Matth. 17, 1. fqq. Confer. celeb. *D.*
W. E. Ewaldi Emblem. sacr. m. 1.
Obferuat. sacr. 7. et 8. p. m. 85. fqq.

XII. de *verbi diuini* efficacia Ioan. 9, 35-40.
Matth. 8, 14. fqq.

XIII. de efficacia *baptismi* Ioan. V, 2-5. hu-
iusque necessitate non absoluta, sed hy-
pothetica Io. V, 5-15.

XIV. de

(***) Vid. *Theol. mea Dogmat.* part. 5. cap. 8. §. 4. p. 252.
edit. tertiae.

XIV. de nutritione animae sacramentali in
sacra coena. Ioan. 4, 14. 34. Marc. 8, 1.
sq. Ioan. 21, 9-15.

XV. de *ministerio ecclesiastico*. Matth. 10, 7.
sq. Marc. 16, 17. sqq.

XVI. de *ecclesia*. Matth. 8, 23. sqq. et cap.
14, 15- fin.

XVII. de *mediis salutis exsecutiuis*, et qui-
dem

a) de *morte fidelium*. Matth. 9, 23. sqq.

β) de *resurrectione mortuorum*. Luc. 7,
11. sqq. Ioan. XI, 23. 39. sqq.

γ) de *iudicio extremo*, in quo iudex,
θεοδιδωτος fidem et *ἀριστων* iudicando-
rum inquiret et diiudicabit. Ioan. XI,
17-46. Matth. 8, 10. 11. 12.

XVIII. de ipsa *aeterna beatitudine* eique
opposita damnatione. Matth. 8, 10. 11. 12.
et cap. 17, 1. sqq.

SECTIO

SECTIO III.

DE

INSIGNIBVS THEOLOGIAE
THAVMATVRGICAE VTILI-
TATIBVS.

§. I.

Declarata a me Theologia Thavmaturgica congrua est sanctissimae intentioni gloriosissimi Saluatoris nostri. Nam ipse Iesus, optimus actionum suarum interpres, passim spirituales prodigiorum suorum sensum explicuit. e. g. Luc: V, 10. Ioan. IX, 7. sqq. 39. sqq.

§. II.

Per hanc doctrinam scriptura sacra evidentissima luce sua radiat, et, iuxta miraculorum Christi veritatem historicam, diuina eius gloria ac summa maiestas perspicue elucescit; vti ostenderunt *Salomo van Till* et *Ge. Mich. Laurentii* in *Commentariis suis in Matthaeum et Lucam*, et *Theodorus Antonides* in *declaratione miraculorum Christi*.

§. III.

§. III.

Per hanc doctrinam collaudatur infinita Iesu Christi sapientia, quam in patrandis miraculis prodidit. Idcirco quare iis solis prodigiis, quae ipse Saluator interpretatus est, sensus insit mysticus, ne umbra quidem eius reliquis, nulla certe causa rationabilis fingi potest vel excogitari.

§. IV.

Haec etiam doctrina mira dulcedine demulcet animum Christiani pie scrutantis sacrum codicem, qui arcanum miraculorum Iesu nucleum adpetit. Ideoque non tantum omni caret periculo, sed etiam Christianae religioni decori est ingenti et ornamento splendidissimo.

§. V.

Haec doctrina mirifice illustrat et dilucide corroborat totam *Theologiam systematicam*, qua nihil est ad iuuandum verum Christianismum aptius, nihil adcommodatius. Vid. *b. D. Io. Henr. Maji*, theologi Giessensis, *Theologia Christiana*.

C

§. VI.

§. VI.

Pertinet haec quoque doctrina ad amplificandam interpretationem sacrarum litterarum historicam; de qua *interpretatione historica* in singulari dissertatione exposuit celeb. *D. Christ. Aug. Heumannus*, theologus Goettingensis. Quis enim negabit, morbos et defectus naturales, quos Iesus sanavit, fuisse imagines morborum defectuumque spiritualium? Quis negabit, beneficia Christi, in miseros istos homines collata, fuisse imagines spiritualium beneficiorum, quibus morbi nostri spirituales tolluntur, et vitae spiritualis incrementa sustentantur?

§. VII.

Pertinet quoque haec doctrina ad tuendas praerogativas miraculorum Christi prae miraculis Moïsi aliorumque virorum sanctorum veteris testamenti. Si enim plurima eorum prodigia (id quod *b. D. Rambachius* in *comment. de sensus mystici criteriis* §. 5. p. m. 21. adseruit) mysticas suas habuerunt significationes, non posthabita veritate illorum historica; multo magis hoc de miraculis Christi, quae Ioan. IV, 48. *σημεία καὶ τέρατα* dicuntur, erit concedendum.

§. VIII.

§. VIII.

Denique haec doctrina pertinet ad corroboranda Prophetarum vaticinia de prodigiis Christi. Namque Prophetae V. T. in beneficiis regni Messiae describendis saepe eiusmodi adhibent loquendi formulas, quae a miraculis optimi Messiae desumtae sunt. e. g. Ies. XXXV, 5. 6. 7.

§. IX.

Et sic insignes thavmaturgicae theologiae vtilitates tum genuinum eius fundamentum tum rectam eiusdem constitutionem stabiliunt.

S. D. G.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

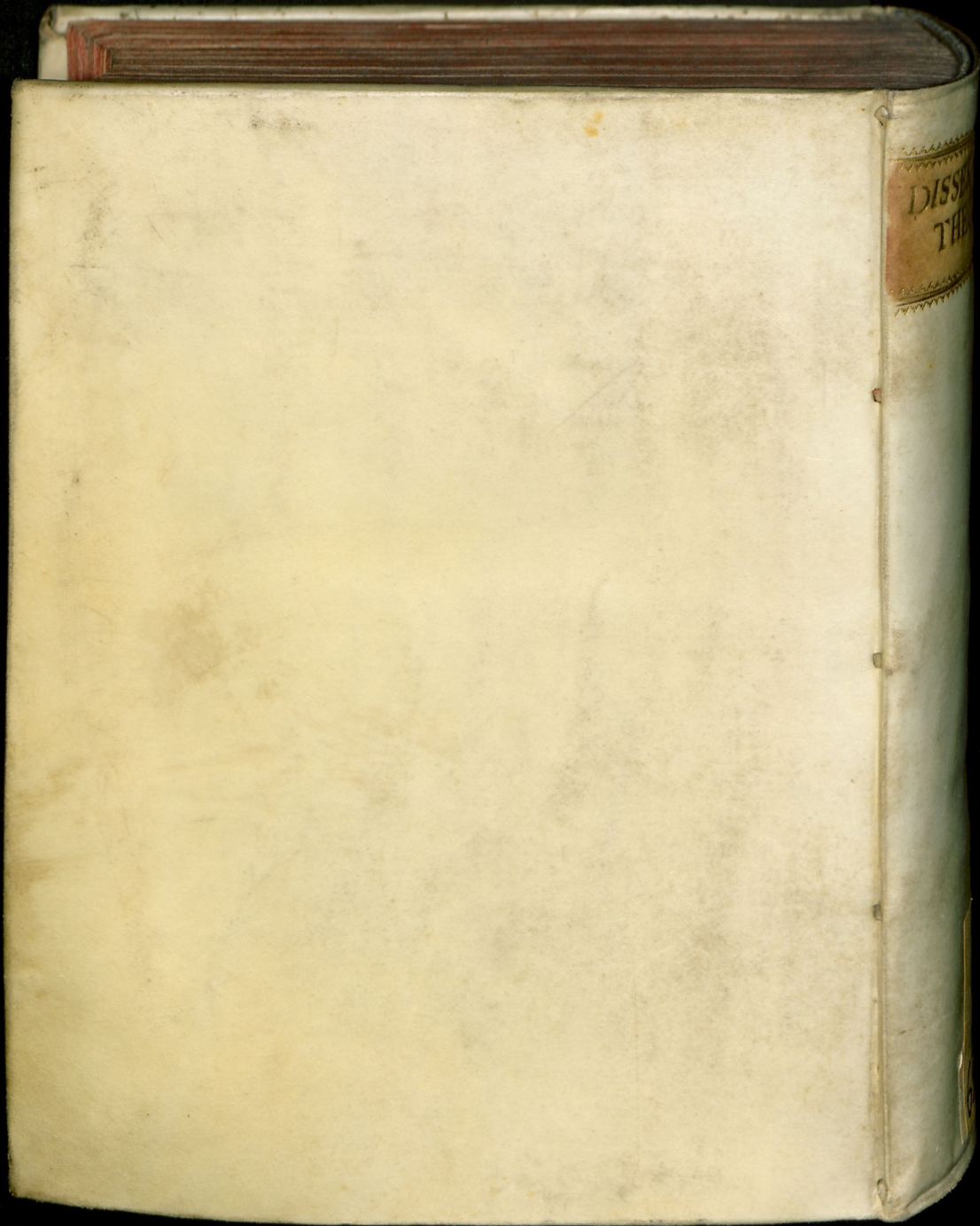
D.

ed 13.

01 A 6563

13

#10 12

DE
THEOLOGIAE
THAVMATVRGICAE
GENVINO FVNDAMENTO
ET
RECTA CONSTITVTIONE,
INSIGNIBVS ITEM VTILITATIBVS,
COMMENTATIO.

AVCTORE
LAVRENTIO REINHARDO,
S. S. THEOLOGIAE DOCTORE,
ECCLESIAE BVTTSTADIENSIS PASTORE PRIMARIO,
EIVSQVE AC VICINARVM SVPER-
INTENDENTE
SOCIET. LAT. IEN. ET TEVTON. GOET.
TING. COLLEGA

IENAE
APVD IOH. CHRISTOPH. CROEKERV.M.
M DCC XXXXVI.